

Naslov članka/Article:

IZOBRAŽEVANJE, OKOLJSKO OZAVEŠČANJE IN POVEZOVANJE SKUP- NOSTI SKOZI PROJEKT ČEBELJE SENZO- RNE POTI OSNOVNE ŠOLE NOVE JARŠE

*Education, Environmental Awareness and Community Bonding
Through Bee Sensory Trail Project of Nove Jarše Primary School*

Avtorji/Authors:

**Slađana Đukanović, Emir Jušič, Kaja Komac, Maja Strel,
Zala Šeme**

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Vzgoja in izobraževanje št. 4-5/2024, letnik 55

ISSN 0350 -5065

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/vzgoja-in-izobrazevanje/>

Slađana Đukanović, Emir Jušič, Kaja Komac, Maja Strel, Zala Šeme
OŠ Nove Jarše

IZOBRAŽEVANJE, OKOLJSKO OZAVEŠČANJE IN POVEZOVANJE SKUPNOSTI SKOZI PROJEKT ČEBELJE SENZORNE POTI OSNOVNE ŠOLE NOVE JARŠE

Education, Environmental Awareness and Community Bonding Through Bee Sensory Trail Project of Nove Jarše Primary School

IZVLEČEK

Osnovna šola Nove Jarše se nahaja na stičišču urbanega in ruralnega sveta na obrobju Ljubljane. Šolo obiskuje 532 učencev, ki prihajajo iz raznolikih kulturnih in socialnih okolij. Pred sodelovanjem v projektu Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju smo se aktivnosti, vezanih na podnebno problematiko in trajnostni razvoj, lotevali predvsem v okviru predlaganih vsebin učnih načrtov posameznih predmetov ter v okviru dejavnosti šolskega Eko tima. Ob koncu projekta so vidne spremembe. Zasnovali smo čebeljo senzorno pot z grafitom, razstavo o opraševalcih, čebeljim bralnim kotičkom, družabnimi igrami in visokimi gredicami v obliki satja. Senzorna pot ni le fizična struktura, temveč tudi edinstveno izobraževalno orodje, ki spodbuja sodelovanje, ustvarjalnost in trajnostno naravnost med učenci. Učenci so bili vključeni v vsak korak projekta, ki je združil šolo in lokalno skupnost v prizadevanju za trajnost ter ozaveščanje o pomenu čebel in skrbi za okolje.

Ključne besede: čebelja senzorna pot, trajnostni razvoj, podnebne spremembe, okoljsko ozaveščanje, senzorno učenje

ABSTRACT

Nove Jarše Primary School is situated on the outskirts of Ljubljana, bridging the urban and rural worlds with 509 students from various ethnic and social backgrounds. Before participating in the Climate Goals in Education project, we focused on climate issues and sustainable development within the framework of the content proposed in specific subject curricula and the school Eco Team. The changes became noticeable at the end of the project. We designed a sensory bee trail with graffiti, an exhibition about pollinators, a bee reading corner, board games, and honeycomb-shaped raised beds. The sensory trail is more than just a physical structure; it is a unique educational tool that encourages collaboration, creativity, and a sustainable mindset among our students. They were involved in every step of the project, which brought the school and the local community together in an effort to promote sustainability and raise awareness about the importance of bees and environmental care.

Keywords: bee sensory trail, sustainable development, climate change, environmental awareness, sensory learning

V ečina učencev živi v urbanem blokovskem naselju, ki meji na eni strani na obvoznico ter na drugi strani na največje slovensko nakupovalno središče. V neposredni bližini šole je malo zelenih površin, zaradi česar stanujoči v tem območju niso neposredno v stiku z naravo. Naši učenci prihajajo iz zelo raznolikih kulturnih in socialnih okolij, zato smo toliko bolj pono-

sni na vezi, ki jih uspejo splesti med seboj ne glede na barvo oči, las, spol, blokovsko ali podeželsko izročilo. Na Osnovni šoli Nove Jarše stremimo k sodelovanju in medsebojni pomoči, strpnosti, spoštovanju edinstvenosti in spodbujanju raznolikosti, ekološki ozaveščenosti, trajnostnemu razvoju, deljenju dobrih praks ter učenju drug od drugega.

UČENJE IN RAST: KAKO JE NAŠA ŠOLA SPREJELA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ Z ODPRTIMI ROKAMI

Preden smo se vključili v projekt Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju (PCV), je bil odnos do vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj in podnebnih sprememb v povprečju tak kot na večini slovenskih šol. Delovali smo v okviru učnih načrtov predmetov, kjer so zastopane vsebine, vezane na podnebno problematiko in trajnostni razvoj. Žal le-te niso vključene v vse učne predmete, zato smo na tem področju kar se da aktivno delovali v okviru šolskega Eko tima. Pozornost smo posvečali različnim zbiralnim akcijam, urejanju in negovanju šolskega cvetja in drevja ter trajnostni mobilnosti (program Pešbus in projekt Gremo peš s kokoško Rozi). Vsebine so bile po večini prepuščene posameznikom in Eko timu, ki je izvajal določene akcije (zbiralna akcija odpadnega papirja, zbiralna akcija odpadnih baterij, zbiralna akcija zamaškov itd.). Pred leti smo poimenovali in označili nekatera drevesa v šolski okolici, kar pa so sčasoma mimoidoči odstranili ali pa so napisi obledeli. V okviru projekta Tradicionalni slovenski zajtrk so se učenci dosledno seznanjali s pomenom čebel, opraševanja cvetja in dreves, vrstami jabolk, potjo nastanka medu. Tovrstna izobraževanja so bila po večini vezana na neki okoljski ali trajnostno naravnan dogodek. V zadnjih petih letih smo ob zbiralnih akcijah odpadnega papirja dali večji pomen vprašanju, koliko dreves smo s skupnimi močmi rešili, manj pa smo se posvečali znesku, ki smo ga zbrali. Načrtovanih dalj trajajočih vsebin na področju trajnostnega razvoja in podnebnih sprememb ni bilo. Tovrstne vsebine so se izpuščale tudi zaradi prenatrpanosti učnega načrta.

Po številnih izobraževanjih v okviru projekta VITR in po predavanju gospoda Matjaža Levičarja ob koncu šolskega leta za zaposlene smo prišli do spoznanja, da je skrajni čas, da odstranimo plašnice in si prenehamo zatiskati oči pred dejstvom, da z našimi sebičnimi dejanji ter posledičnim uničevanjem planeta zanamcem zapuščamo negotovo prihodnost. Zato smo si učitelji po aktivih zadali cilj, da namenimo večji poudarek podnebnim vsebinam in trajnostnemu razvoju pri rednem pouku vseh učnih predmetov. Z večjim ozaveščanjem otrok v okviru rednega pouka lahko vsi skupaj prispevamo majhen delček k lepši

prihodnosti, kjer ne bo prisotnega strahu zaradi dostopa do čistega zraka, pitne vode, poplav, požarov ter drugih naravnih katastrof, ki so posledice podnebnih sprememb. Prihodnost, v kateri bodo zanamci lahko brez slabe vesti uživali v plodovih narave.

Kako bodo posamezni učitelji vpeljali temo trajnostnega razvoja v svoje učne ure, bomo videli ob koncu šolskega leta 2023/2024, do takrat pa naj vas popeljemo po poti čebelje senzorne poti, ki je nastala s skupnimi močmi zaposlenih in učencev naše šole.

S ČEBELJO SENZORNO POTJO TRAJNOSTNI PRIHODNOSTI NAPROTI: IZOBRAŽEVANJE ZA OKOLJSKO OZAVEŠČENOST

Živimo v obdobju, ko je čas zlato. Življenje danes je kot vožnja po avtocesti. Z neizmerno hitrostjo gibanja in sprejemanja informacij se nam posledično zoži vidni kot zaznav. Vidimo samo velike stvari in tiste najbolj izstopajoče. Stremimo k hipnemu iskanju rešitev, pozabljamo pa na prvobitnost. Pozabljamo na odnose, na stike in trenutke, ki bi jih morali posvetiti sami sebi in okolju, v katerem se nahajamo. Umetnost kakovostnega življenja je v malenkostih. Vse se začne pri zrnu, pri semenu, pri iskri. Da zasejemo življenje, moramo vžgati iskro. Tako vzplamti ogenj. Šele ko zagori, lahko razmišljamo o življenju. Zato je čas zlato, tako kot je zlato kapljica medu. Ta sladki med. Popolna dobrina, ki nam jo ponudi drobno bitje. Čebela. Če jo želimo zares doživeti, si moramo vzeti čas in jo spoznati prek vseh čutil. Samo tako se lahko vživimo vanjo in v vsej njeni razsežnosti hkrati spoznamo, kako majhni smo ljudje v primerjavi s čebelo. Ravno zaradi teh in podobnih spoznanj smo se odločili postaviti senzorno čebeljo pot. Vsem obiskovalcem senzorne poti želimo podati bistveno sporočilo. Čas je res zlato, zato postojte in si ga vzemite. Zase. Uživate in čudovito življenje doživljajte v vsakem trenutku. Ob tem vam bo na poti dano spoznavati tudi neverjetna dejstva o teh drobnih bitjih. Obiskovalcem želimo ponuditi popolno izkušnjo sveta življenja, ki ga doživlja čebela. Prek senzorne poti bo moč spoznati čebeljo pot, njen pomen, delo čebele in okolje, ki zaznamuje njeno življenje. Prek vseh čutil bomo iskali rešitve za čebelje pašnike. Skušali bomo prispevati trajnostno naravnane rešitve za čebele in s tem tudi za naš modro-zeleni planet. Ne želimo si sivin. Želimo pustiti pečat zelenega okolja in planetu tudi nekaj povrniti. Zato bomo učencem in vsem drugim obiskovalcem skušali predstaviti, kaj se zgodi po prvem čebeljem vdihu in po prvem poletu v neznano. S senzorno potjo želimo vsem prišepniti, kako sladko-grenak je njen svet cvetočega, ki se v resnici prelevi v svet čebeljega garanja. Da zaščiti svoj rod, je pripravljena umreti. Pripravljena je z enim vbodom dati svoje srce. Zato je ta projekt na neki način tudi naš poklon čebeli. Poskrbeli bomo, da življenje čebele ni samo po sebi umevno, tako kot tudi ne kos kruha, namazan z medom. Želimo ozaveščati in pri tem se ne nameravamo ustaviti.

Pri nastajanju čebelje senzorne poti so sodelovali zaposleni, učenci, starši ter drugi prebivalci lokalne skupnosti. Ko smo zaposleni pisali prijavo za projekt PCV, smo imeli okvirni načrt, kako naj bi senzorna pot izgledala, kot poglavitno pa smo želeli v njeno nastajanje aktivno vključiti

► SLIKA 1: Čebelji nabiralnik za zbiranje idej učencev

učence. V ta namen smo izdelali dva čebelja nabiralnika, v katera so učenci lahko oddali svoje ideje za izdelavo senzorne poti. Po večkratnih sestankih tima VITR, pogovorih z učenci ter na podlagi idej, ki smo jih pridobili v okviru

številnih izobraževanj, tako internih kot organiziranih s strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, je počasi začela nastajati šolska čebelja senzorna pot. V nadaljevanju bomo opisali do zdaj nastale elemente senzorne poti.

Grafit

V našem čebeljem nabiralniku se je znašel listek z napisom »graft – nekaj povezano z uničevanjem Zemlje in čebelami«. Učitelji smo bili nad idejo navdušeni in kmalu so nas učenci zasipali s svojimi izdelki, ki so nastali v okviru šolskega idejnega likovnega natečaja za grafit. V natečaju so sodelovali učenci od 1. do 9. razreda. Učence smo k ustvarjalnosti spodbudili z ogledom videoposnetkov, prebiranjem knjig iz našega čebeljega bralnega kotička ter s pogovori med učnimi urami. Želeli smo jih spodbuditi k razmišljanju o pomembnosti čebel, našega odnosa do njih in posledično odnosa do narave ter njenih prebivalcev. Želeli smo, da razmišljajo in

začutijo natečaj globlje. Nekaterih učencev se je tema zelo dotaknila, kar se je videlo tudi v prejetih izdelkih in njihovih odzivih. Komisija natečaja je v sodelovanju z dvema lokalnima grafitaricama izbrala 15 izdelkov in jih združila v končni grafit. V okviru dogodka Vesela pomlad, na katerega so bili vabljeni učenci, njihovi starši in sorodniki ter lokalni prebivalci, je na zunanji steni telovadnice izpod rok učencev, ki so prispevali k njegovi končni idejni zasnovi, nastal grafit, ki vse mimoidoče dnevno opozarja na pomembnost obstoja čebel. Vsem učencem, ki so sodelovali v natečaju, smo omogočili udeležbo na delavnici »Trajnostni izzivi 21« v Bankariumu, Muzeju bančništva Slovenije.

► SLIKA 2: Šolski grafit, ki vse mimoidoče dnevno opozarja na pomembnost obstoja čebel.

Izdelava družabnih namiznih iger

Učenci 6. razreda so pri pouku naravoslovja v sklopu projektnega skupinskega dela izdelovali didaktične namizne igre. S pomočjo spleta in različnih pisnih gradiv (knjig, člankov, učbenikov idr.) so najprej zbrali zanimive informacije o čebelah in trajnostnem razvoju, nato pa so ti dve temi smiselno povezali. Naredili so načrt za oblikovanje didaktičnih iger, s pomočjo katerih bi na zanimiv, igriv način ozavestili njihove vrstnike o omenjenih temah. Igre so izdelali iz odpadnega materiala, ki so ga zbirali doma (npr. odpadna kartonska embalaža, plastični zamaški ipd.). Ko so napisali navodila za igro in izdelali vse potrebne pripomočke, so se v igranju iger tudi preizkusili. Vsi so preizkusili vse novonastale igre. Drug drugemu so nudili povratno informacijo o vsebinski pravilnosti iger ter jasnosti samih navodil oziroma pravil. Učenci so skupaj z učitelji izbrali najboljše igre, ki so bile predstavljene v sklopu šolske prireditve Vesela pomlad. Takrat so se v igrah lahko preizkusili vsi učenci, ki so to želeli, v igro pa smo povabili tudi obiskovalce prireditve.

► SLIKA 3: Čebelji spomin. (Avtorji: Špela Petrušič, Vuk Mijatović, Aleksandar Stanković; Pot do panja, avtorji: Erik Milošević, Nikola Velinov, Anisa Selimoska, Adam Maj Skol; Čebelja lestev, avtorji: Taras Bahlen Dogbatsey, Meliha Isovskva, Gal Bezek.)

Od grafita do knjige

Rezultat idejnega natečaja za grafit je tudi izdelava tipne knjige. Ideja za knjigo je nastala kot posledica raziskovanja tem o čebelah in podnebnih spremembah. Ena izmed učenk lanskega 4. razreda je ob raziskovanju in želji po dodatnem ozaveščanju napisala osnutek zgodbe o zadnji čebeli, ki opazuje Zemljo, kako umira. Učenka bo v letošnjem šolskem letu pod mentorstvom učiteljev šolskega Eko tima izdelala tipno knjigo z omenjeno zgodbo.

Postavitev razstave »Opraševalci in njihov pomen«

Z željo po zabavnem in igrivem ozaveščanju učencev, staršev, zaposlenih in vseh zunanjih obiskovalcev naše šole so učenci 9. razreda pod mentorstvom učiteljice likovne umetnosti izdelali plakate z zanimivimi dejstvi o opraševalcih. Pozornost smo, poleg vsem dobro poznane domače čebele, namenili tudi divjim opraševalcem, kot so divje čebele, metulji, hrošči in drugi, ki igrajo ključno vlogo v ohranjanju ekosistemov in zagotavljanju rodovitnosti tal pridelkov, biotske raznovrstnosti, prehranske varnosti in ustvarjanja trajnostnih ekosistemov, ki koristijo tako naravi kot človeštvu. Plakati, ki visijo s stropa, vodijo do naslednje postaje senzorne poti – čebelje bralnega kotička.

► SLIKA 4: Plakati razstave Opraševalci in njihov pomen.

Čebelji bralni kotiček

Ogromno idej za grafit, izdelavo plakatov za razstavo "Opraševalci in njihov pomen", projektne naloge o podnebnih spremembah, trajnostnih izzivih in čebelah, so učenci našli med knjigami v čebeljem bralnem kotičku. Želeli smo, da bi bil bralni kotiček velik, a nam žal prostori šole tega ne omogočajo. Tako je čebelji bralni kotiček postal del hodnika, ki ga je s pomočjo učencev knjižničarka preuredila v udoben prostor z majhnim kavčem in sedalnimi vrečami, ki so obdani z risbami čebelnjakov, panjskimi končnicami ter dejstvi o čebelah. Tu so na voljo bogat nabor knjig in revij o čebelah in podnebni problematiki ter družabne igre s tovrstno tematiko. Med odmori tako učenci poglobljajo svoje znanje in zbirajo ideje za uresničitev možnosti lepše prihodnosti, marsikdo pa je ravno v čebeljem bralnem kotičku našel zamisel in napotke za izdelavo visokih gredic.

► SLIKA 5: Čebelji bralni kotiček, kjer se kalijo številne ideje za lepšo prihodnost.

Visoke gredice v obliki satja

Dolgo časa je bila naša velika želja imeti čisto pravi šolski vrt. V sklopu projekta izdelave čebelje senzorne poti smo to veliko željo v čebeljem duhu (tako po videzu kot sodelovalnem procesu) tudi uresničili. V šolskem letu 2022/2023 smo zavihali rokave in se lotili dela. Z učenci smo najprej izdelali načrt za postavitev visokih gred, ki je vseboval njihovo velikost, potrebno orodje in preostale pripomočke. Pod mentorstvom učiteljev ter hišnika so na šolskem igrišču kmalu zapele žage in vrtalniki. Najprej so učenci deske razžagali, jih pobrusili in zaščitili s premazom. Posamezne deske so nato povezali v šestkotne visoke gredice in jih v obliki satja postavili drugo ob drugo. Učenci so v času tega procesa poleg ročnih spretnosti urili tudi znanje matematike (merjenje, merske enote) in sodelovali med seboj, tako da so učenci višjih razredov mlajšim priskočili na pomoč pri težjih opravilih in izračunali volumen vseh gred, saj smo ta podatek potrebovali za naročilo zemlje.

Visoke gredice so zares zaživele, ko smo jih skupaj z učenci napolnili z zemljo in posejali oziroma posadili medonosne rastline, ki so jih prinesli starši, lokalni prebivalci in zaposleni. Učenci so pred tem sami raziskali, katere rastline bomo lahko sadili in kdaj ter katere so tiste, ki jih imajo čebele še posebej radi. V obdobju od svetovnega dneva Zemlje (22. april) do svetovnega dneva čebel (20. maj) smo gredice napolnili s semeni in sadikami sončnic, solate, paradižnika, stročjega fižola, graha, čebule, redkvice, ognjiča, melise, sivke idr.

Posebno veselje in odlična priložnost za učno uro na prostem je bilo opazovanje rastlin, kako iz malega raste veliko ali pa celo nič. Nekatere rastline žal niso zrasle, so nam pa dale odlično iztočnico za razmislek, raziskavo in pogovor z učenci, zakaj je temu tako (ni bila primerna sezona za sejanje, preveč sonca, premalo vode in obratno, struktura zemlje, dobri in slabi sosedje, škodljivci itd.). Visoke gredice so nam od začetka postavitve pa vse do zdaj dale že obilo iztočnic za raziskovanje in učenje. Iz pogovorov z učenci smo izvedeli, da so še posebej uživali ob učnih urah na prostem, ko so lahko usvajali novo snov tik ob šolskem vrtu in na njem prek igre in izkustvenega učenja.

► SLIKA 7: Načrt, žaga, vrtalnik, barva za zaščito lesa, zemlja, sadike in semena, sodelovanje, smeh, dobra volja ter veselje ob opazovanju, ko iz malega zraste veliko.

Izdelava hotela za žuželke

Da se divje čebele in ostali opraskevalci lahko odpočijejo, smo izdelali hotel za žuželke. Medtem ko so se na igrišču učenci razredne stopnje lotili žaganja in vrtanja za izdelavo visokih gredic, so celoten načrt za izdelavo hotela za žuželke, pod mentorstvom učiteljice za tehniko in tehnologijo, prevzeli učenci 8. razreda.

► SLIKA 10: Učenke in učenci 8. razreda so se lotili izdelave hotela za žuželke.

Saditev novih dreves in označitev vseh dreves v okolici šole

V sodelovanju z lokalnimi čebelarji smo posadili mlade sadike jelke, smreke in lipe. Celoten proces sajenja je bil lepa popotnica za učence, predvsem z vidika izkustvenega učenja značilnosti posameznih dreves in razlikovanja med njimi. Pri učenju razlik med listavci in iglavci ter razlik med jelko in smreko so uporabili čut vida, tipa in vonja. Poleg izkustvenega učenja smo učencem želeli približati tudi občutek skrbi za okolje in pomembnosti zasajanja dreves v boju proti podnebnim spremembam.

Mladi jelki, smreki in lipi v okolici šole delajo družbo številna drevesa. Nekatera so veliko bolj priljubljena pri oprasevalkah kot druga, ugotoviti katera in zakaj, pa je bila naloga učencev 5. razreda. S pomočjo knjig in tabličnih računalnikov so poiskali značilnosti posameznih dreves in ugotovili, da so nekatera medonosna in druga ne. Da znanje ne bi ostalo le med mladimi raziskovalci 5. razreda, so na lesenih tablicah napisali imena dreves in posebej z znakom čebelice označili tista, kjer se oprasevalci najraje zadržujejo.

▶ SLIKA 8: Listavec ali iglavec? Jelka ali smreka?

▶ SLIKA 9: Učenci so na lesenih tablicah napisali imena dreves in posebej z znakom čebelice označili tista, kjer se oprasevalci najraje zadržujejo.

UČENCI KOT GRADITELJI SENZORNE POTI IN KOMPETENC

To je le del naše zgodbe o čebelji senzorni poti, saj se je ob njenem nastajanju v preteklem šolskem letu, tako s strani učencev kot s strani zaposlenih, nabralo ogromno idej za njeno nadgradnjo. Senzorna pot je veliko več kot visoke gredice, grafit, čebelji bralni kotiček, sajenje mladih dreves, razstava o oprasevalcih, družabne igre. Zgodba o senzorni poti je namreč že od samega začetka stekala prav posebno vez med vsemi, ki se dnevno srečujemo pod streho Osnovne šole Nove Jarše. Verjetno bi bila veliko hitreje izdelana in prikrajšani bi bili za marsikateri sivi las, če bi se izdelave lotili samo učitelji. Pa vendar je bil in je naš cilj učencem približati svet čebel, problem podnebnih sprememb in pomen trajnostnega razvoja ravno s tem, da smo jih pri postavitvi poti postavljali pred vedno nove izzive, uganke, probleme. Učitelji smo bili na tej poti le v vlogi mentorjev, saj smo želeli, da je že sama izdelava gredic del procesa učenja, urjenja ročnih spretnosti,

socialnih veščin, medgeneracijskega sodelovanja, vztrajnosti, natančnosti, soočanja z izzivi in posledično inovativnega iskanja rešitev. Za večino učencev je bilo to prvo srečanje z različnim orodjem in pripomočki, kot so npr. žaga, vrtalnik, vijaki, brusilni papir, samokolnica, lopata, grablje, motika itn. Nekateri pa so že imeli izkušnje in so se kot pravi mali mojstri prelevili v vlogo mentorjev in novincem pomagali pri delu z orodjem in ostalimi pripomočki. Marsikdaj, zlasti na začetku, so ti pripomočki in orodja učence popeljali skozi izkušnje začetnega neuspeha, vendar so z vztrajnostjo in kreativnostjo uspešno prestali tudi te izzive.

Visoke gredice je bilo seveda treba tudi napolniti z zemljo, semeni in sadikami. Naloga učencev je bila, da se odločijo, kaj bi posadili. Poleg prebiranja knjig so prevzeli tudi organizacijo za pridobitev semen in sadik. Opazovanje, kako iz majhnih semen in sadik zrastejo dobrate, ki se znajdejo vsak dan našem krožniku, je bilo odličen primer izkustvenega učenja.

Branje v čebelnem bralnem kotičku in poglobljeno znanje o našem odnosu do narave sta pri marsikaterem učencu prebudila sočutje in dodatno željo po skrbi in obvarovanju narave. To se je še posebej pokazalo v njihovih izdelkih v okviru idejnega natečaja za grafit.

Na stičišču urbanega in ruralnega sveta na obrobju Ljubljane smo na Osnovni šoli Nove Jarše ob postavitvi čebelje senzorne poti učenci in zaposleni zapustili avtocesto, se ustavili in pozornost usmerili v odnose, stike in trenutke. Posvetili smo se sebi, drug drugemu in okolju z željo po nadaljevanju naše poti.

Oblikovanje čebelje senzorne poti je več kot le gradnja fizične strukture. Je priložnost za učenje in razvoj zelenih kompetenc med učenci, ki so ob delu na projektu razvijali zavest o trajnostnem razvoju, empatijo do narave ter različne praktične veščine, kot so delo z orodjem, organizacija in inovativno reševanje problemov. Ta holistični pristop k izobraževanju ne le spodbuja trajnostno razmišljanje, ampak tudi krepí povezave med posamezniki ter ustvarja zavedanje o pomenu sobivanja z okoljem. Čebelja senzorna pot na Osnovni šoli Nove Jarše je lahko zgleden primer, kako razvoj zelenih kompetenc vpliva na oblikovanje ozavešene in odgovorne generacije, ki je pripravljena na izzive trajnostnega razvoja v prihodnosti.

SKUPAJ PROTI PODNEBNIM SPREMEMBAM: OD BESED K DEJANJEM

S postavitvijo senzorne poti smo naredili majhen, a za našo šolo in lokalno okolje izjemno velik korak v smeri uresničevanja Agende 2030. Prepotreben korak, na katerega znanstveniki opozarjajo zadnja desetletja. Tema o podnebnih spremembah je v Sloveniji v ospredju zlasti po požarih na Krasu inoletnih poplavih. Informacij o podnebnih spremembah je vedno več, na to problematiko vedno pogostejše opozarjajo tudi mediji, marsikaj smo že slišali in prebrali, a dejstvo je, da ni več dovolj samo vedeti. Treba je razumeti, ozavestiti in ukrepati. Da še nismo na tej točki, priča tudi izračun okoljskega dolga Republike Slovenije do Zemlje leta 2023, saj smo naravne vire porabili že do 18. aprila, kar pomeni, da trošimo toliko, kot da bi imeli na voljo poleg

našega še dodatnih 75 % enakega planeta oziroma da bi potrebovali več kot 3 celotne Zemlje, da bi zadovoljili naše trenutne potrebe po naravnih virih (ARSO, 2023).

Treba se bo zazreti vase in se vprašati, ali je to dediščina, ki jo želimo zapustiti otrokom, vnukom, zanamcem. Na kakšnih temeljih naj razvijajo svoje potencialne, ko pa se bodo po črnih scenarijih morali ukvarjati z dostopom do pitne vode, s pomanjkanjem svežega zraka in hrane. Trenutno stremenje k lagodnemu življenju na vseh področjih lahko privede do negotove prihodnosti, v kateri se bodo naši zanamci namesto odkrivanja vseh lepot kotičkov planeta intenzivno posvečali vse pogostejšim požarom in drugim ekstremnim vremenskim pojavom. Ob tem se samo po sebi zastavlja vprašanje, ali izrek, da na mladih svet stoji, sploh še drži. Na čem bo stal? Na svojih ruševinah?

Prišli smo do točke, ko besede ne štejejo več. Na vrsti so dejanja. Zato smo še toliko bolj ponosni na postavitev senzorne poti. Kljub trenutnemu stanju smo optimistični in verjamemo v lepšo prihodnost. Odločeni smo našim učencem ponuditi kakovostno izobraževanje in dosledno delovati na večji ozaveščenosti učencev, zaposlenih in lokalne skupnosti o pomenu podnebnih sprememb, globalnega spreminjanja, varstva okolja in ohranjanja pestrosti biodiverzitete. Še intenzivneje bomo vzpodbujali uporabo trajnostnih oblik mobilnosti, usmerjali k trajnostni potrošnji ter pomenu skrbi za zdravje in preživetje vseh prebivalcev našega planeta, kar je in mora biti naša prioriteta.

VIRI IN LITERATURA

Agencija Republike Slovenije za okolje (Arso) (2023, 17. april). Do 18. aprila je Slovenija porabila vse naravne vire, ki jih imamo na voljo v letu 2023. <https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/do-18-aprila-je-slovenija-porabila-vse-naravne-vire-ki-jih-imamo-na-voljo-v-letu-2023>

Vlada Republike Slovenije. (b. d.). Agenda za trajnostni razvoj 2030. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf

Slikovno gradivo: Lastni arhiv.